

מורא מקדש בזמן הזה

א. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף ו עמוד א – עמוד ב

יכול יתיירא אדם ממקדש? תלמוד לומר: את שבתותי תשמורו ואת מקדשי תיראו, נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורא במקדש, מה שמירה האמורה בשבת - לא משבת אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת, אף מורא האמורה במקדש - לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש. ואי זו היא מורא מקדש? לא יכנס אדם בהר הבית במקלו, במנעלו, בפונדתו, ובאבק שעל גבי רגליו, ולא יעשנו קפנדריא, ורקיאה מק"ו; ואין לי אלא בזמן שבהמ"ק קיים, בזמן שאין בהמ"ק קיים מנין? ת"ל: את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירה האמורה בשבת לעולם, אף מורא האמורה במקדש לעולם.

ב. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כח עמוד א

משנה. ועוד אמר רבי יהודה: בית הכנסת שחרב אין מספידין בתוכו, ואין מפשילין בתוכו חבלים, ואין פורשין לתוכו מצודות, ואין שוטחין על גגו פירות, ואין עושין אותו קפנדריא, שנאמר והשמותי את מקדשיכם - קדושתן אף כשהן שוממין.

ג. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ו הלכה יד - טז

כל מקום שלא נעשה בכל אלו וכסדר הזה אין קדוש גמור וזה שעשה עזרא שתי תודות זכרון הוא שעשה לא במעשיו נתקדש המקום שלא היה שם לא מלך ולא אורים ותומים, ובמה נתקדשה בקדושה ראשונה שקדשה שלמה שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתן וקידשן לעתיד לבא. השגת הראב"ד/ בקדושה ראשונה שקדשה שלמה. א"א סברת עצמו היא זו ולא ידעתי מאין לו ובכמה מקומות במשנה אם אין מקדש ירקב ובגמ' אמרו דנפול מחיצות אלמא למ"ד קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא לא חלק בין מקדש לירושלים לשאר א"י ולא עוד אלא שאני אומר שאפילו לרבי יוסי דאמר קדושה שנייה קדשה לעתיד לבא לא אמר אלא לשאר א"י אבל לירושלים ולמקדש לא אמר לפי שהיה יודע עזרא שהמקדש וירושלים עתידים להשתנות ולהתקדש קידוש אחר עולמי בכבוד י"י לעולם כך נגלה לי מסוד ה' ליראיו לפיכך הנכנס עתה שם אין בו כרת.

לפיכך מקריבין הקרבנות כולן אף על פי שאין שם בית בנוי, ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אף על פי שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה ואוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל ירושלים אף על פי שאין שם חומות שהקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא.

ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא, ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות

וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא, לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים אף על פי ששוממין בקדושתן הן עומדים אבל חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש רבים וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום ואף על פי שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית ובמעשרות על הדרך שביארנו בהלכות תרומה.

ד. ספרא בחוקותי פרשה ב פרק ו

וגעלה נפשי אתכם זו הגולה ויש אומרים זה סילוק שכינה, ונתתי את עריכם חרבה, עיר ערי עריכם, לרבות הכרכין והמחוזות והשמדתי את מקדשכם מקדש מקדשי מקדשכם לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות ולא אריח בריח ניהוחכם כמשמעו.

ה. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סא עמוד ב

תניא אידך: הנפנה ביהודה לא יפנה מזרח ומערב אלא צפון ודרום, ובגליל - צפון ודרום אסור, מזרח ומערב מותר. ורבי יוסי מתיר, שהיה רבי יוסי אומר: לא אסרו אלא ברואה. רבי יהודה אומר: בזמן שבית המקדש קיים - אסור, בזמן שאין בית המקדש קיים - מותר.

ו. קרית ספר הלכות בית הבחירה פרק ז

מצות קה. ליראה מן המקדש דכתיב ומקדשי תיראו ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שצוה על יראתו וכתוב והיה מחניך קדוש קדשהו מכאן אמרו לא יכנס אדם להר הבית במקלו וכו' וכתוב של נעליך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עומד עליו קודש הוא משמע דבמקום קדוש אסור להכנס במנעל וכל (בכל) כיוצא בו וכל הדברים שאמר שלא יעשנו במקדש הם ליראה מן המקדש ונראה דשייבה בעזרה נמי הוי בכלל יראת מקדש אלא שהותרה למלכי בית דוד כדכתיב ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ובזמן זה גם כן חייב אדם במוראו דהא קדשה לעתיד כדאמר' וכתוב הכא את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו מה שמירת שבת לעולם אף יראת מקדש לעולם שאף על פי שחרב בקדושתו עומד.

ז. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה ו - ז

ואסור לכל אדם לישיב בכל העזרה ואין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד שנאמר ויבא המלך דוד וישב לפני ה', והסנהדרין שהיו יושבין בלשכת הגזית לא היו יושבין אלא בחציה של חול.

אף על פי שהמקדש היום חרב בעונותינו חייב אדם במוראו כמו שהיה נוהג בו בבניינו, לא יכנס אלא למקום שמותר להכנס לשם ולא ישב בעזרה ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח שנאמר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם שאע"פ שחרב בקדושתו עומד.

ח. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לא עמוד א

אמר רב יהודה בר אידי אמר רבי יוחנן: עשר מסעות נסעה שכינה, מקראי. וכנגדן גלתה סנהדרין, מגמרא. עשר מסעות נסעה שכינה, מקראי: מכפרת לכרוב, ומכרוב לכרוב ומכרוב למפתן, וממפתן לחצר, ומחצר למזבח, וממזבח לגג, ומגג לחומה, ומחומה לעיר, ומעיר להר, ומהר למדבר, וממדבר עלתה וישבה במקומה - שנאמר אלך אשובה אל מקומי.

ט. תלמוד בבלי מסכת יומא דף כא עמוד ב

ובמקדש שני מי הוא? והאמר רב שמואל בר איניא: מאי דכתיב וארצה בו ואכבד, וקרינן ואכבדה מאי שנא דמחוסר ה"א? אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני, ואלו הן: ארון וכפורת וכרובים, אש, ושכינה, ורוח הקודש, ואורים ותומים. - אמרי: אין, מיהוה הוה, סיועי לא מסייעא.

י. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ה עמוד ב

מכדי כתיב היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה - לך אמר להם שובו לכם לאהליכם, למה לי? שמע מינה: כל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו. וכי תימא: למצות עונה הוא דאתא - תא שמע במשך היבל המה יעלו בהר, מכדי כתיב גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא, במשך היבל למה לי? שמע מינה: דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו.

יא. רש"י מסכת ביצה דף ה עמוד ב ד"ה מכדי כתיב

מכדי כתיב - בלוחות האחרונות ואיש לא יעלה עמך וגו' (שמות לד) מסיפיה דקרא יליף אל מול ההר ההוא - כל זמן שהוא בהויית קדושתו, שהשכינה עליו - אסור, אבל נסתלק שכינה - מותר, שמעינן ממילא, למה ליה לאדכורי שריותא בהדיא בלוחות הראשונות, ולמימר נסתלקה שכינה - המה יעלו, והלא לא נסתלקה שכינה ממנו מיום מתן תורה עד אחד בחדש שהוקם המשכן, ועד בעשרים באייר שנעלה הענן,

והיה לו ללמוד היתר כשמסתלק מאל מול ההר ההוא, ובמסכת תענית (כא, ב) נמי מההוא קרא ילפינן, דתניא, רבי יוסי אומר: לא מקומו של אדם מכבדו אלא הוא מכבד מקומו, שכל זמן שהשכינה היתה בהר אמרה תורה גם הצאן והבקר אל ירעו וגו' נסתלקה שכינה - אמרה תורה: במשך היובל המה יעלו בהר, הלכך, למה ליה לכתוב בהדיא המה יעלו ולא אישתרי ממילא מדוקיא דההר ההוא, שמע מינה: צריך מנין אחר להתירו כו'.

יב. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א הלכה ה

ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושין בו קדש וקדש הקדשים ויהיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם, ושולשתן נקראין היכל, ועושין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו כעין קלעי החצר שהיו במדבר, וכל המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה והכל נקרא מקדש.

יג. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה א - ד

מצות עשה לשלח כל הטמאים מן המקדש שנאמר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש. זה המחנה האמור כאן הוא מחנה שכינה שהוא מפתח עזרת ישראל ולפנים, שומע אני שהמצורע והזב וטמא מת שלשתן במקום אחד, ת"ל במצורע בדד ישב מחוץ למחנה מושבו זה מחנה ישראל שהוא מפתח ירושלים ולפנים, מה מצורע שטומאתו חמורה חמור שילוחו משילוח חבירו, אף כל שטומאתו חמורה חמור שילוחו משילוח חבירו, לפיכך משלחין את המצורע חוץ לג' מחנות שהוא חוץ לירושלים, מפני שהוא מטמא בביאה, מה שאין הזב מטמא. ומשלחין זבין וזבות נדות ויולדות חוץ לשתי מחנות שהוא חוץ להר הבית, מפני שהן מטמאין המשכב והמושב אפילו מתחת האבן מה שאין המת מטמא. טמא מת אפילו המת עצמו מותר להכנס להר הבית שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחנה הלוי.

יד. מנין המצוות לרמב"ם אות לא

לשלח טמאים ממחנה שכינה שהוא המקדש שנ' וישלחו מן המחנה כל צרוע.

טו. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ג הלכה יב

טמא שנכנס למקדש במזיד ענוש כרת שנאמר ואם לא יכבס ובשרו לא ירחץ ונשא עונו, בשוגג מביא קרבן עולה ויורד שנאמר או נפש אשר תגע בכל דבר טמא, ואין חייבין כרת או קרבן אלא מעזרת ישראל ולפנים או על תוספת העזרה שנתקדשה קדושה גמורה כמו שביארנו.

טז. משנה מסכת מידות פרק ב משנה ו

ולשכות היו תחת עזרת ישראל ופתוחות לעזרת הנשים ששם הלויים נותנים כנורות ונבלים ומצלותים וכל כלי שיר עזרת ישראל היתה אורך מאה ושלשים וחמש על רוחב אחת עשרה וכן עזרת כהנים היתה אורך מאה ושלשים וחמש על רוחב אחת עשרה וראשי פספסין מבדילין בין עזרת ישראל לעזרת הכהנים רבי אליעזר בן יעקב אומר מעלה היתה וגבוהה אמה והדוכן נתון עליה ובה שלש מעלות של חצי חצי אמה נמצאת עזרת הכהנים גבוהה מעזרת ישראל שתי אמות ומחצה כל העזרה היתה אורך מאה ושלשים ושבע על רחב מאה ושלשים וחמש וכו'

יז. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת מידות פרק ב משנה

ו

העזרה בסתם והיא אשר אמר עליה כאן כל העזרה היתה וכו' היא מתחלת עזרת ישראל ונמשכת עד אחת עשרה אמה מאחורי ההיכל כמו שיתבאר בסוף מסכתא זו, ומקום זה הוא שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת והוא הנקרא בסתם מקדש.

יח. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק א הלכה יז

וכן אסור לכל אדם בין כהן בין ישראל להכנס למקדש כולו מתחילת עזרת ישראל ולפנים כשהוא שתוי יין או שכור או פרוע ראש דרך ניוול או קרוע בגדים, אף על פי שאינו באזהרה שאין זה כבוד ומורא לבית הגדול והקדוש שיכנס בו מנוול, אבל ישראל שגדל שערו עד שנעשה מחלפת ולא היה דרך ניוול הרי זה מותר להכנס לעזרת ישראל.

יט. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מ עמוד ב

וכ"ג עומד ומקבל וקורא וכו'. עומד, מכלל דיושב הוא? והאמר מר: אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד, שנאמר: ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי וגו'! כדאמר רב חסדא: בעזרת נשים, הכא נמי בעזרת נשים.

כ. רש"י מסכת סוטה דף מ עמוד ב ד"ה בעזרת נשים

בעזרת נשים - היו קורין בו והיא היתה חול כשאר הר הבית שלא נתקדש אלא מן החומה ולפנים ואפילו חלל שער נקנור העולה מעזרת נשים לעזרת ישראל לא נתקדש.

כא. ספר החינוך פרשת קדושים מצוה רנד

לירא מן המקדש, כלומר שנעמידהו בנפשותינו מקום הפחד והיראה, כדי שיתרככו לבבינו בבואנו שם להתפלל או להקריב קרבנות, שנאמר [ויקרא י"ט, ל'] ומקדשי תיראו. ופירשו זכרונם לברכה בספרא ובברכות [נ"ד ע"א] כמו כן, אי זהו מורא, לא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו ובאפונדתו

ובאבק שעל רגליו ובמעוות הצרורים לו בסדינו, ולא יעשנו קפנדריא, כלומר שיכנס מפתח זה ויצא מפתח שכנגדו כדי לקצר הדרך לבד, ורקיקה מקל וחומר, פירוש ואין צריך לומר שאסור המקום ברקיקה.

וביאר גם כן בסנהדרין [ק"א ע"ב] שאין ראוי כלל לשבת בעזרה, כי אם למלכי בית דוד משום כבוד מלכות, שנאמר [שמואל ב' ז', י"ב] ויבא המלך דוד וישב לפני יי. ואמרו בספרא, לא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שפקד על המקדש.

כב. ספר המצוות לרמב"ם מצוות לא תעשה עג

והמצוה הע"ג היא שהזהירנו מהכנס למקדש או להורות בדבר מדיני התורה בהיותנו שכורים והוא אמרו יתעלה (שמיני י) יין ושכר אל תשת בבואכם אל אהל מועד ולהורות את בני ישראל וכו'. ולשון התלמוד (ערובי' סד א כתובי' י ב נזיר לח א) שתה רביעית אל יורה. ויש חלוק בעונש לאו זה. וזה כי שתויי יין אי אפשר להם להכנס מבין האולם ולמזבח עם כל ההיכל. ואם נכנס חייב מלקות. ואם עבד והוא שתוי חייב מיתה בידי שמים. ואם שתה מן המשכרין זולת היין ועבד חייב מלקות לבד ולא מיתה. וכל מי שיורה והוא שתוי יין בין שהיה כהן בין שהיה ישראל עובר על לאו. בין שהיה שתוי יין או שאר המשכרים. ולשון ספרא יין ושכר אל תשת אין לי אלא יין מניין לרבות שאר המשכרין תלמוד לומר ושכר אם כן למה נאמר יין על היין במיתה על שאר כל המשכרים באזהרה. ושם אמרו מניין שאינו חייב אלא בשעת העבודה תלמוד לומר אתה ובניך אתך בבואכם אל אוהל מועד ולא תמותו. ושם אמרו יכול יהו ישראל חייבין מיתה על ההוראה תלמוד לומר אתה ובניך אתך ולא תמותו אתה ובניך במיתה ואין ישראל חייבים מיתה על ההוראה. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בשני ממסכת זבחים (יז ב, יח א):

כג. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק א הלכה א - ב

כל כהן הכשר לעבודה אם שתה יין אסור לו להכנס מן המזבח ולפנים, ואם נכנס ועבד עבודתו פסולה וחייב מיתה בידי שמים שנאמר ולא תמותו, והוא ששתה רביעית יין חי בבת אחת מיין שעברו עליו מ' יום, אבל אם שתה פחות מרביעית יין, או שתה רביעית והפסיק בה, או מזגה במים, או ששתה יין מגיתו בתוך מ' אפילו יתר מרביעית פטור ואינו מחלל עבודה, שתה יתר מרביעית מן היין אף על פי שהיה מזוג ואף ע"פ שהפסיק ושהה מעט מעט חייב מיתה ופוסל העבודה. /השגת הראב"ד/ ופוסל העבודה. א"א לא מחזור מן הגמרא שיהא חייב מיתה ויפסול עבודה אלא שהוא באזהרה.

היה שכור משאר משקין המשכרין אסור להכנס למקדש ואם נכנס ועבד והוא שכור משאר משקין המשכרין אפילו מן

כז. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק א הלכה יד - טו

דין קרועי בגדים ודין פרועי ראש אחד הוא שנאמר ראשיכם לא תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו הא אם עבד והוא קרוע בגדים חייב מיתה בידי שמים אף על פי שעבודתו כשירה ולא חללה.

יראה לי שכל כהן הכשר לעבודה אם נכנס מן המזבח ולפנים והוא שתוי יין או שכור משאר המשכרין או פרוע ראש או קרוע בגדים כדרך שקורעין על המתים אף על פי שלא עבד עבודה הרי זה לוקה, הואיל והוא ראוי לעבודה ונכנס בשעת העבודה מנוול ככה והרי הוא מוזהר שלא יכנס. /השגת הראב"ד/ מן המזבח ולפנים. א"א זה לא מצאתיו אלא כשהוא קרב למזבח שכך שנו בתורת כהנים בבאכם אל אהל מועד [אין לי אלא אוהל מועד מנין לעשות מזבח כאהל מועד] ת"ל אתה ובניך אתך וגו' וכן יציאה כביאה מאתך מ"מ מזבח קאמר אבל לפנים מן המזבח מעלות דרבנן הם ואין בהן מלקות ולא מיתה.

כח. ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה סט

והמצוה הס"ט היא שהזהיר כהן בעל מום מהכנס להיכל בכללו. רוצה לומר המזבח ובין האולם והמזבח והאולם וההיכל. והוא אמרו יתעלה (אמור כא כג) אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש. וכבר התבאר בראש טהרות (כלים ספ"א) כי מבין האולם ולמזבח עם כל ההיכל נאסרה כניסתו על בעלי מומין ופרועי ראש. וכבר התבאר גם כן בספרא (אמור פ"ג ה"י) ששני לאוין אלו והם אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש לא יספיק אחד מהם בלתי האחר וששניהם יחד להשלמת הדין בענין אחד והוא הגבלת המקום האסור עליהם להכנס בו. וכל זמן שיכנס אחד מהם מן המזבח ולפנים שלא לעבודה לוקה:

כט. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ו הלכה א

כל כהן שיש בו מום בין מום קבוע בין מום עובר לא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים שנאמר אל הפרכות לא יבא ואל המזבח לא יגש, ואם עבר ונכנס לוקה אף על פי שלא עבד, ואם עבד במקדש פסל וחילל עבודה ולוקה אף על העבודה, שנאמר אשר יהיה בו מום לא יקרב, מפי השמועה למדו שאזהרה זו שלא יקרב לעבודה.

ל. רמב"ם שמות פרק כה פסוק ב (פרשת תרומה)

ואמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שם ו), והנה הם קדושים ראויים שיהיה בהם מקדש להשרות שכינתו ביניהם. ולכן צוה תחלה על דבר המשכן שיהיה לו בית בתוכם מקודש לשמו, ושם ידבר עם משה ויצוה את בני ישראל. והנה עקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר (להלן כה כב) ונועדתי לך שם

החלב או מן הדבילה הרי זה לוקה ועבודתו כשרה, שאין חייבין מיתה אלא על היין בשעת עבודה, ואין מחלל עבודה אלא שכור מן היין.

כד. ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קסג

והמצוה הקס"ג היא שהזהיר הכהנים מהכנס למקדש מגודלי שער כמו שיעשו האבלים שלא יספרו שערם. והוא אמרו ית' (שמיני י) ראשיכם אל תפרעו. אמר התרגום לא תרבון פירוע. וביחזקאל (מד) ביאר ואמר ופרע לא ישלחו. וכן אמרו יתעלה במצורע (ס"פ תזריע) ראשו יהיה פרוע אמרו בספרא יגדל פרע. ולשון ספרא (שמיני) גם כן ראשיכם אל תפרעו אל תגדלו שער. וכבר נכפלה אזהרה זו בכהן גדול ואמר (ר"פ אמור) את ראשו לא יפרע. ואמנם נכפלה האזהרה כדי שלא תחשוב שאמרו לאלעזר ואיתמר (שמיני י) ראשיכם אל תפרעו אמנם הוא בעבור המת לבד אבל אם עשה זה שלא על צד האבלות מותר ולכן באר בכהן גדול שזה בעבור העבודה כדי שיהיה נאה.

והעובר על לאו זה במיתה. כלומר בששימש והוא פרוע ראש. ובכלל אלו שבמיתה פרועי ראש (סנה' פג א וש"נ) מאמרו (שם) ולא תמותו. אולם כשנכנס למקדש והוא פרוע ראש ולא עבד הרי הוא באזהרה ולא במיתה:

כה. רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק א הלכה ח

כהן שגדל שערו אסור לו להכנס מן המזבח ולפנים ואם נכנס ועבד חייב מיתה בידי שמים כשכור שעבד, שנאמר ויין לא ישתו כל כהן וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו, מה שתויי יין במיתה אף מגודלי פרע במיתה.

כו. ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה קסד

והמצוה הקס"ד היא שהזהיר הכהנים מהכנס למקדש והם קרועי בגדים והוא אמרו יתעלה (שם) ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו. ולשון ספרא בגדיכם לא תפרומו לא תקרעו בגדיכם. ונכפלה אזהרה זו גם כן באמרו בכהן גדול (ר"פ אמור) ובגדיו לא יפרומו. ודע שכהן גדול ואפילו שלא בשעת עבודה אינו מותר לו שיקרע על מת שימות לו ובעבור התוספת הזאת כפל על לאו זה. ובספרא ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרומו על מתו כדרך שבני אדם פורעין ופורמין על מתינה הא כיצד כהן גדול פורם מלמטן וההדיוט מלמעלן. וכל מי שעבד ובגדיו קרועין הנה הוא גם כן חייב מיתה. כי דין פרועי ראש וקרועי בגדים אחד. אולם הכנס למקדש בדרך זה הוא בלאו. וכהן גדול לבד אסור עליו תמיד שיפרע או שיפרומו אפילו לא נכנס למקדש. וזה הוא ההבדל שבינו ובין כהן הדיוט בזה:

חלקיו ואיך ייעשו. ואין ראוי שיימנה כל מה שאמר בו ועשית ועשית מצוה בפני עצמה.

לו. רמב"ם הלכות מלכים פרק א הלכה א

שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ, למנות להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך, ולהכרית זרעו של עמלק שנאמר תמחה את זכר עמלק, ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה.

לז. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ז הלכה א - ב

מצות עשה ליראה מן המקדש שנאמר ומקדשי תיראו, ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שצוה על יראתו. ואי זו היא יראתו לא יכנס אדם להר הבית במקלו או במנעל שברגליו או באפונדתו או באבק שעל רגליו או במעות הצורוין לו בסדינו ואין צ"ל שאסור לרוק בכל הר הבית אלא אם נזדמן לו רוק מבליעו בכסותו, ולא יעשה הר הבית דרך שיכנס מפתח זו ויצא מפתח שכנגדה כדי לקצר הדרך אלא יקיפו מבחוץ, ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה.

לח. בית הבחירה למאירי מסכת יבמות דף ו עמוד א

יראת המקדש מצות עשה שנאמר ואת מקדשי תיראו ולא מן המקדש אתה מתירא אלא ממי שהזהיר עליו ואי זו היא מוראת מקדש לא יכנס מפתח העזרה ולפנים במקלו או במנעלו ובאפונדתו או באבק שעל רגליו או במעות הצרורים לו בסדינו וכל שכן שלא ירוק ולא יעשנו קפנדריא ומדברי סופרים אף בהר הבית כן הא מן התורה הר הבית מותר בכך שהרי מחנה לויה הוא ואין קרוי מקדש אלא מה שאם נכנס לשם בטומאה חייב הא מדברי סופרים אף הר הבית בכלל זה ואיסור זה אף בזמן שאין בית המקדש קיים שנאמר והשמותי את מקדשיכם קדושתם אף כשהם שוממים וכן כתוב את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו מה שבת לעולם אף מוראת מקדש לעולם:

לט. ספר יראים סימן תט [דפוס ישן - שכד]

מורא מקדש. ויראת מאלהיך צוה בהכנס אדם למקדש או בבית הכנסת או לבית המדרש שינהג בהם מורא וכיבוד דכתיב בפרשת בהר סיני את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו לא ממקדשי אתה ירא אלא ממי שהזהיר על המקדש פי' מן הב"ה ומצינו בית הכנסת ובית המדרש שנקראו מקדש דתניא בת"כ והשימותי את מקדשיכם מקדש מקדשי מקדשיכם לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות ואמרי' במגילה פרק אחרון ואהי לכם למקדש מעט בארצות אשר הדחתים שם ואמר שמואל בר רב יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות [שבבבל] למדנו כשאמרה תורה את מקדשי תיראו שבתי כנסיות ובתי מדרשות בכלל והמורא מה הוא אינו

ודברתי אתך מעל הכפרת, על כן הקדים הארון והכפרת בכאן כי הוא מוקדם במעלה, וסמך לארון השלחן והמנורה שהם כלים כמוהו, ויורו על ענין המשכן שבעבורם נעשה. אבל משה הקדים בפרשת ויקהל את המשכן את אהלו ואת מכסהו (להלן לה יא), וכן עשה בצלאל (להלן לו א), לפי שהוא הראוי לקדם במעשה:

לא. דברי הימים א פרק כב פסוק יח - יט

(יח) הָלֹא יִקְנָה אֱלֹהֵיכֶם עִמָּלְכֶם וְהָנִיחַ לָכֶם מִסְבִּיב פִּיּוֹ נָתַן בְּיָדִי אֶת יִשְׁכָּבִי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יִקְנָה וְלִפְנֵי עַמּוֹ: (יט) עָתָה תָּנוּ לִבְבְּכֶם וְנַפְשְׁכֶם לְדָרוֹשׁ לִיקְנָה אֱלֹהֵיכֶם וְקוּמוּ וּבְנוּ אֶת־מִקְדָּשׁ יִקְנָה הָאֱלֹהִים לְהָבִיא אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יִקְנָה וְכָלִי קָדֹשׁ הָאֱלֹהִים לְבֵית הַנִּבְנָה לְשֵׁם־יִקְנָה:

לב. דברי הימים א פרק כח פסוק ב

(ב) וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שְׁמַעֲנִי אֲתִי וְעַמִּי אָנֹכִי עִם־לִבְכִּי לְבָנוֹת בֵּית מִנוּחָה לְאֲרוֹן בְּרִית־יִקְנָה וְלִהְיוֹת רַגְלִי אֱלֹהֵינוּ וְהַכִּינּוּתִי לְבָנוֹת:

לג. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א הלכה א

מצות עשה לעשות בית ליי' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'.

לד. ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה כ

והמצוה העשרים היא שצונו לבנות בית עבודה. בו יהיה ההקרבה והבערת האש תמיד ואליו יהיה ההליכה והעליה לרגל והקבוץ בכל שנה כמו שיתבאר (מ"ע כז - ט לט מו נב - ד פג - ה ול"ט פט - צ קנו) והוא אמרו יתעלה (ר"פ תרומ') ועשו לי מקדש. ולשון ספרי (ראה יב י - יא וסנה' כ ב) שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ למנות להם מלך (מ' קעג) ולבנות להם בית הבחירה ולהכרית זרעו שלעמלק (מ' קפח). הנה התבאר שבנין בית הבחירה מצוה בפני עצמה.

לה. ספר המצוות לרמב"ם שורש יב

השרש השנים עשר שאין ראוי למנות חלקי מלאכה מן המלאכות שבא הצווי בעשייתה כל חלק וחלק בפני עצמו: ידוע שאנחנו פעמים נצטוינו על מעשה אחד מן המעשים ואחר כך יתחיל הכתוב לבאר איכות המעשה ההוא ויבאר השם שזכר ויאמר על מה הוא כולל. אם כן אין ראוי שיימנה כל צווי שבא באותו הבאור מצוה בפני עצמה. כמו אמרו (ר"פ תרומ') ועשו לי מקדש שזה מצות עשה אחת (ע' כ) מכלל המצות והוא שיהיה לנו בית מוכן יבאו אליו ויחגו ובו תהיה ההקרבה ובו יהיה הקבוץ במועדים. ואחר כך בא לתאר

מפורש במקרא ופירשו חכמים כל אחד לפי סברתו לפי חומר קדושתו.

מ. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ו עמוד א

תניא, אבא בנימין אומר: אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, שנאמר: לשמוע אל הרנה ואל התפלה, במקום רנה שם תהא תפלה. אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק: מנין שהקדוש ברוך הוא מצוי בבית הכנסת שנאמר: אלהים נצב בעדת אל.

מא. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סד עמוד א

אמר רבי לוי בר חייא: היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה - זוכה ומקבל פני שכינה, שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון.

מב. ילקוט שמעוני מלכים א רמז קצה

אמר רבי שמואל בר נחמני עד שלא חרב בית המקדש היתה השכינה נתונה בהיכל שנאמר ה' בהיכל קדשו, משחרב בית המקדש ה' בשמים כסאו סלק שכינתו בשמים. א"ר אלעזר בן פדת בין חרב בין לא חרב אינו זו ממקומו שנאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים. וכה"א קולי אל ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה, שאפילו הוא הר הרי הוא בקדושתו, ראה מה כתיב ויבן את מזבח ה' הוא האלהים אשר בירושלים. אמר רבי אחא לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי של בית המקדש שנאמר הנה זה עומד אחר כתלנו.

מג. תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קיב עמוד ב

עד שלא הוקם המשכן - היו הבמות מותרות, ועבודה בבכורות, ומשהוקם המשכן - נאסרו הבמות, ועבודה בכהנים; קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים, וקדשים קלים בכל מחנה ישראל. באו לגלגל הותרו הבמות; קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים, וקדשים קלים בכל מקום. באו לשילה נאסרו הבמות, ולא היה שם תקרה, אלא בית אבנים בלבד מלמטן והיריעות מלמעלן, והיא היתה מנוחה; קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים, וקדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה. באו לנוב וגבעון הותרו הבמות; קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים, קדשים קלים בכל ערי ישראל. באו לירושלים נאסרו הבמות, ולא היה להן היתר, והיא היתה נחלה; קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים, קדשים קלים ומעשר שני לפני מן החומה.

מד. תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קיט עמוד א

ת"ר: כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, מנוחה - זו שילה, נחלה - זו ירושלים, ואומר: היתה לי נחלתי כאריה ביער, ואומר: העיט צבוע נחלתי לי העיט סביב עליה,

דברי רבי יהודה; ר"ש אומר: מנוחה - זו ירושלים, נחלה - זו שילה, ואומר: זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי איתיה, ואומר: כי בחר ה' בציון אוה למושב לו. בשלמא למ"ד: מנוחה - זו שילה, היינו דכתיב: אל המנוחה ואל הנחלה, אלא למ"ד: מנוחה - זו ירושלים, נחלה - זו שילה, אל הנחלה ואל המנוחה מיבעי ליה! הכי קאמר: לא מיבעיא מנוחה דלא מטיתו, אלא אפילו לנחלה נמי לא מטיתו. תנא דבי רבי ישמעאל: זו וזו שילה, רבי שמעון בן יוחי אומר: זו וזו ירושלים.

מה. רש"י מסכת זבחים דף קיט עמוד א

זו וזו שילה - ואפי' הכי יש היתר בתרה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדאמרין במגילה (דף י) שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה ואוקימנא כר' ישמעאל.

מו. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף י עמוד א

גמרא. אמר רבי יצחק: שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה. קסבר: בית חוניו לאו בית עבודה זרה היא, וקא סבר: קדושה ראשונה - קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא. דכתיב כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, מנוחה - זו שילה, נחלה - זו ירושלים. מקיש נחלה למנוחה; מה מנוחה יש אחריה היתר - אף נחלה יש אחריה היתר. אמרו ליה: אמרת? אמר להו: לא. אמר רבא: האלהים! אמרה, וגמירנא לה מיניה. - ומאי טעמא קא הדר ביה? - משום קשיא דרב מרי. דמותיב רב מרי: קדושת שילה יש אחריה היתר, קדושת ירושלים אין אחריה היתר. ועוד תנן: משבאו לירושלים נאסרו הבמות, ולא היה להם עוד היתר, והיא היתה לנחלה.

מז. תוספות מסכת מגילה דף י עמוד א

ומאי טעמא הדר ביה משום קשיא דרב מרי - הקשה הר"ר חיים ומתחילה היכי אמר למילתיה וכי לא היה יודע המשנה והלא הן שגורות בפי כל ועוד קשיא כיון דתנאי היא אמאי הדר ביה לימא אנא דאמרי כמאן דאמר לא קדשה לכך נראה להר"ר חיים דכ"ע מודו דמשבאו לירושלים נאסרו הבמות ושוב לא היה להן היתר והני תנאי בהא פליגי דמאן דאמר לא קדשה סבר דאף במקומו של מזבח אין יכולין להקריב עכשיו ומאן דאמר קדשה סבר דבמקום מזבח מותר להקריב אבל לא בבמה.

מח. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א הלכה ג

כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית ליי' ולהקריב בהן קרבן, ואין שם בית לדורי

הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה נאמר
ויאמר דויד זה הוא בית יי' האלהים וזה מזבח לעולה לישראל
ואומר זאת מנוחתי עדי עד.

מט. רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה ב

ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח
בגורן ארונה הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו
יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא
המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון
קרבן כשנברא ומשם נברא, אמרו חכמים אדם ממקום
כפרתו נברא.